

Sygn. akt II PSK 268/21

POSTANOWIENIE

Dnia 16 marca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z powództwa J. B.
przeciwko F. Spółce Akcyjnej w W.
o odszkodowanie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 16 marca 2022 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w W.
z dnia 17 listopada 2020 r., sygn. akt XXI Pa (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w W. wyrokiem z dnia 17 listopada 2020 r. oddalił apelację wniesioną przez pozwaną F. S.A. w W. od wyroku Sądu Rejonowego w W. z dnia 30 października 2019 r., którym zasądzone od pozwanej na rzecz powoda J. B. kwotę 75.000 zł tytułem odszkodowania za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę za wypowiedzeniem oraz kwotę 3.930 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Pozwana F. S.A. w W. wniosła do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 17 listopada 2020 r., zaskarżając wyrok tego Sądu w całości i zarzucając mu naruszenie przepisów postępowania, to jest art.

177 § 1 pkt 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., a także naruszenie prawa materialnego, to jest. art. 45 § 1 k.p. w związku z art. 47¹ k.p.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca powołała się na występujące w sprawie istotne zagadnienia prawne, które zawarła w pytaniach:

1) Czy art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. ma zastosowanie w sytuacji, w której inne toczące się postępowanie cywilne o znaczeniu prejudycjalnym dla sprawy, w której postępowanie miałoby być zawieszone, zostało prawomocnie zakończone, ale od wydanego w nim orzeczenia została wniesiona skarga kasacyjna?

2) Czy w sytuacji, w której w sprawie z odwołania pracownika od złożonego mu oświadczenia o rozwiązaniu umowy o pracę bez wypowiedzenia w trybie art. 52 § 1 pkt 1 k.p., uwzględniającego roszczenie pracownika, została wniesiona skarga kasacyjna, a więc możliwe jest rozstrzygnięcie, zgodnie z którym oświadczenie o rozwiązaniu umowy o pracę bez wypowiedzenia okaże się uzasadnione, Sąd orzekający w sprawie z odwołania pracownika od oświadczenia o rozwiązaniu z nim umowy o pracę za wypowiedzeniem powinien zawiesić to postępowanie na podstawie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c., do czasu ostatecznego rozstrzygnięcia pierwszej z przywołanych wyżej spraw (sprawy prejudycjalnej)?

3) Czy w sytuacji, w której:

a) pracodawca rozwiązał z pracownikiem umowę o pracę za wypowiedzeniem, a następnie w okresie wypowiedzenia rozwiązał tę umowę bez wypowiedzenia w trybie art. 52 § 1 pkt 1 k.p.,

b) w sprawie z odwołania pracownika od rozwiązania z nim umowy o pracę bez wypowiedzenia w trybie art. 52 § 1 pkt. 1 k.p. doszło ostatecznie do oddalenia powództwa pracownika,

c) w sprawie z odwołania pracownika od rozwiązania umowy o pracę za wypowiedzeniem ustalono, iż oświadczenie pracodawcy było niezgodne z prawem (nieuzasadnione), pracownikowi przysługuje odszkodowanie z art. 45 § 1 w zw. z art. 47¹ k.p., skoro do rozwiązania umowy o pracę doszło w wyniku oświadczenia pracodawcy o rozwiązaniu umowy o pracę bez wypowiedzenia w trybie art. 52 § 1 k.p.?

Zdaniem skarżącej, w razie udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie zadane w pkt 3), tj. że w przedstawionej w tym pytaniu sytuacji pracownikowi będzie przysługiwało odszkodowanie, o którym mowa w art. 45 § 1 k.p., wyjaśnienia wymaga również, w jakiej wysokości odszkodowanie to będzie przysługiwało w omawianym przypadku?

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Wypada również przypomnieć, że w przypadku powoływania się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, w uzasadnieniu wniosku (sporządzonym odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) winno zostać sformułowane zagadnienie prawne oraz przedstawione argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Zgodnie ze stanowiskiem jednolicie wyrażanym w judykaturze, oznacza to w praktyce,

że zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNAPiUS 1997 nr 3, poz. 39 i postanowienie z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, nie sprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179), 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, czy też z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

Zdaniem Sądu Najwyższego, oceniany w niniejszym postępowaniu wniosek skarżącej o przyjęcie jej skargi kasacyjnej nie spełnia wyżej określonych kryteriów. Co do pierwszych dwóch pytań trzeba bowiem podkreślić, że przedstawione w nich problemy zostały już rozstrzygnięte zarówno w doktrynie, jak i w orzecznictwie. W piśmiennictwie przyjmuje się, że w art. 177 § 1 pkt 1-4 k.p.c. unormowano przypadki zawieszenia postępowania ze względu na zależność między rozstrzygnięciem sprawy a wynikiem innego postępowania jurysdykcyjnego. Sytuacje te, mimo istotnych różnic powodowanych przedmiotem i charakterem postępowania, ze względu na które następuje zawieszenie postępowania cywilnego, są określane zbiorczo jako zawieszenie z przyczyn prejudycjalności (J. Rodziejewicz: Prejudycjalność w postępowaniu cywilnym, Gdańsk 2000, s. 22). Zawieszenie

postępowania na podstawie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. ma przy tym charakter fakultatywny i jest pozostawione uznaniu sądu. Ustawodawca wyraźnie podkreśla zaś w tym przepisie, że sąd może zawiesić postępowanie. Nawet więc, jeżeli rozstrzygnięcie rozpoznawanej sprawy zależy od rozstrzygnięcia, jakie może zapaść w innej sprawie, sąd powinien ocenić, czy należy zawiesić postępowanie. Postępowanie cywilne, ze względu na które ma dojść do zawieszenia, musi jednak toczyć się w chwili orzekania o zawieszeniu, co zakłada uprzednie wniesienie pozwu w procesie, względnie wszczęcie postępowania nieprocesowego. Pozbawione znaczenia jest to, czy postępowanie, ze względu na które dochodzi do zawieszenia, zostało wszczęte wcześniej, czy później niż postępowanie, które ma zostać zawieszone. Postępowanie toczy się do momentu jego prawomocnego ukończenia (art. 363 § 1 k.p.c.). Po uzyskaniu prawomocności formalnej przez orzeczenie wydane w kwestii wstępnej, zawieszenie traci więc rację bytu wobec mocy wiążącej tego orzeczenia i konieczności jej respektowania w innych postępowaniach (art. 366 k.p.c. w związku z art. 365 k.p.c.), w związku z czym zawieszone postępowanie powinno zostać podjęte (art. 180 § 1 pkt 4 k.p.c.). Skutku tego nie uchyla *per se* wniesienie w postępowaniu, ze względu na które doszło do zawieszenia, skargi kasacyjnej, skargi o wznowienie postępowania lub wniosku o unieważnienie prawomocnego orzeczenia (zob. P. Grzegorzczak w: Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I. Postępowanie rozpoznawcze. T. Ereciński (red.) Warszawa 2016, LEX). Analogicznie problem ten rozstrzyga orzecznictwo Sądu Najwyższego, w którym panuje jednolity pogląd, że wniesienie skargi kasacyjnej nie uchyla prawomocności zaskarżonego orzeczenia, co wyklucza zakwalifikowanie postępowania kasacyjnego jako toczącego się w rozumieniu art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 czerwca 2020 r., III CSK 260/18, LEX nr 3046262 oraz - mimo podnoszonych wątpliwości - wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2018 r., IV CSK 298/17, LEX nr 2565823, a także postanowienie Sądu Najwyższego: z dnia 30 czerwca 2020 r., III CSK 260/18, LEX nr 3046262 oraz z dnia 22 kwietnia 2021 r., I USK 137/21, LEX nr 3224216).

Odnosząc się do trzeciego pytania skarżącej, Sąd Najwyższy stwierdza z kolei, że nie może ono być uznane za istotne zagadnienie prawne w rozumieniu

art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., gdyż jest sformułowane na podstawie okoliczności niemieszczących się w stanie faktycznym sprawy. Zostało bowiem oparte na założeniu, zgodnie z którym w sprawie z odwołania pracownika od rozwiązania z nim umowy o pracę bez wypowiedzenia w trybie art. 52 § 1 pkt 1 k.p. doszło ostatecznie do oddalenia powództwa pracownika. Tymczasem Sąd Okręgowy ustalił z urzędu, że prawomocnym wyrokiem tego Sądu z dnia 30 grudnia 2019 r., wydanym na skutek apelacji powoda, zmieniono wyrok Sądu pierwszej instancji i zasądzono od skarżącej na rzecz powoda kwotę 50.000 zł tytułem odszkodowania za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia. Wymaga również podkreślenia, że Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 25 maja 2021 r., II PSK 120/21, odmówił przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej wniesionej przez skarżącą od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 30 grudnia 2019 r.

Końcowo Sąd Najwyższy zauważa, że kwestia kumulacji roszczeń odszkodowawczych, jaka wystąpiła między stronami postępowania w niniejszej sprawie, została wyczerpująco wyjaśniona w uchwale z dnia 4 kwietnia 2019 r., III PZP 2/19 (OSNP 2019 nr 9, poz. 105), w której przyjęto, że w sytuacji, gdy pracodawca wadliwie wypowiedział umowę o pracę, a następnie rozwiązał ją bez wypowiedzenia z naruszeniem przepisów, pracownikowi przysługują roszczenia odszkodowawcze z art. 45 § 1 k.p. w związku z art. 47¹ k.p. oraz z art. 56 § 1 k.p. w związku z art. 58 k.p., przy uwzględnieniu, że świadczenia te spełniają funkcję kompensacyjną, a zatem w części albo w całości może dojść do zbiegu roszczeń wykluczającego ich kumulację. Łatwo przy tym zauważyć, że Sąd Okręgowy w pełni respektował kierunek wykładni wynikający z powołanej uchwały, przyjmując go za podstawę oceny prawnej ustalonego w sprawie stanu faktycznego, który uwzględniał także rozstrzygnięcie zawarte w wyroku z dnia 30 grudnia 2019 r.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że skarżąca nie wykazała potrzeby poddania jej skargi kasacyjnej merytorycznemu rozpoznaniu. Dlatego, opierając się na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., a w odniesieniu do kosztów postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. oraz § 10 ust. 4 pkt 2 w związku z § 9 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, orzekł jak w sentencji postanowienia.

